

ДЕРЖАВНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«УЖГОРОДСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ»
ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ ТА МІЖНАРОДНИХ КОМУНІКАЦІЙ
Кафедра туризму

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Декан факультету туризму та
міжнародних комунікацій

доц. к. геогр. н. Габчак Н.Ф.

« _____ » 2023 ____ року

РОБОЧА ПРОГРАМА

ВИРОБНИЧОЇ (УПРАВЛІНСЬКОЇ) ПРАКТИКИ

Рівень вищої освіти	Другий(магістерський)рівень
Галузь знань	24 Сфера обслуговування
Спеціальність	242 Туризм
Освітня програма	Туризм
Статус дисципліни	вибіркова
Мова навчання	українська

Робоча програма виробничої управлінської практики для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 24 «Сфера обслуговування» спеціальності 242 «Туризм» освітньої програми «Туризм».

Розробник: к.е.н., доц. Грабар М.В., доцент кафедри туризму

Робочу програму розглянуто та затверджено на засіданні кафедри туризму протокол № 11 від « 19 » червня 2023 р.

Завідувач кафедри туризму д.геогр.н., проф. Машіка Г.В.

Схвалено науково-методичною комісією факультету туризму та міжнародних комунікацій протокол № 1 від « 31 » серпня 2023 р.

Голова науково-методичної комісії д.геогр.н., проф. Машіка Г.В.

© Грабар М.В. 2023 р.

© ДВНЗ «Ужгородський національний університет», 2023 р.

1. ОПИС ПРАКТИКИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом
	Денна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 9	Рік підготовки: 2-й
Загальна кількість годин – 270 год.	270 год.
	Семестр:
	3
Тривалість: Денна ф.н. – 6 тижнів	Індивідуальна робота
Вид підсумкового контролю: диференційований залік	90
Форма підсумкового контролю: комбінована	Самостійна робота:
	180

1. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ ВИРОБНИЧОЇ (УПРАВЛІНСЬКОЇ) ПРАКТИКИ

Виробнича (управлінська) практика є логічним продовженням навчальних курсів, що розглядають питання організаційної, планово-економічної, маркетингової та управлінської діяльності підприємств туристичної індустрії. Професійна діяльність менеджера з туризму передбачає виконання управлінських функцій, зокрема здатність до подальшого удосконалення особистісних якостей щодо управлінської діяльності. З цією метою виробнича (управлінська) практика сприяє формуванню готовності майбутніх менеджерів туризму до управлінської діяльності, спрямованої на оволодіння знаннями з педагогіки і психології управління, міжособистісного спілкування, управлінської культури й управлінських технологій.

Метою практики є поглиблення та закріплення здобувачами теоретичних знань, отриманих під час навчання; набуття необхідних практичних навичок і досвіду роботи в галузі управлінської, планово-економічної, маркетингової діяльності туристичних підприємств в сучасних конкурентних реаліях; набуття професійних умінь для прийняття самостійних рішень під час конкретних ситуацій, що виникають на підприємствах.

Крім того, метою практики є збір, обробка, систематизація та аналіз управлінської інформації; розвиток навичок та вмінь інформаційно-аналітичної, проектно-дослідницької, діагностичної, інноваційної та консалтингової діяльності для вирішення прикладних проблем менеджменту в підприємницьких організаціях туристичної індустрії, удосконалення системи управління їх діяльністю в сучасних умовах господарювання.

Одним із головних етапів практики є ознайомлення студентів з функціональними обов'язками службових осіб за профілем професійної діяльності, їх функціями, правами та обов'язками у відповідних підприємствах туристичної індустрії; здобуття професійних навичок на посадах, відповідно до фахового спрямування та освітнього рівня.

Відповідно до освітньо-професійної програми «Туризм», проходження практики сприяє формуванню у здобувачів вищої освіти таких **компетентностей**:

Інтегральна компетентність

Здатність ставити та успішно розв'язувати на достатньому професійному рівні складні дослідницькі та практичні задачі, узагальнювати практику туризму, прогнозувати напрями їх розвитку, вирішувати професійні проблеми та практичні завдання у сфері туризму як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність до організації, планування, прогнозування результатів діяльності.

ЗК2. Здатність вести професійну діяльність у міжнародному та вітчизняному середовищі.

ЗК4. Здатність розробляти проекти та управляти ними.

ЗК5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

ЗК 7. Здатність виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

Фахові компетентності (ФК)

СК4. Здатність організовувати діяльність та співпрацю суб'єктів регіонального, національного та міжнародного туристичних ринків на засадах сталого розвитку з урахуванням світового досвіду.

СК5. Здатність оперувати інструментами збору, обробки інформації, аналізувати та управляти туристичною інформацією.

СК6. Здатність до аналізу, прогнозування, планування бізнес-процесів та геопросторового планування у сфері туризму та рекреації.

СК10. Здатність до організації та управління туристичним процесом на локальному і регіональному рівнях, в туристичній дестинації, на туристичному підприємстві.

СК11. Здатність до соціальної та академічної мобільності в сфері туристичної діяльності.
СК12. Здатність до реалізації проектів у туристичній індустрії.

2. ПЕРЕДУМОВИ ДЛЯ ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ (УПРАВЛІНСЬКОЇ) ПРАКТИКИ

Передумовами проходження виробничої (управлінської) практики є опанування таких навчальних дисциплін освітньої-професійної програми: Державне управління туристичною галуззю, Туризмологія, Управління якістю туристичних послуг, Управління проектами у туризмі, Інноваційні технології в туризмі, Міжнародний туризм, Методологія і організація наукових досліджень.

4. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Відповідно до освітньої програми «Туризм», проходження практики повинно забезпечити досягнення здобувачами вищої освіти таких програмних результатів в навчання (ПРН):

Програмні результати навчання	Шифр ПРН
Спеціалізовані концептуальні знання, що включають сучасні наукові здобутки, критичне осмислення проблем у сфері туризму та рекреації і на межі галузей знань	ПРН 1
Застосовувати сучасні цифрові технології, методи та інструменти дослідницької та інноваційної діяльності для розв'язання складних задач у сфері туризму та рекреації	ПРН 3
Проводити аналіз геопросторової організації туристичного процесу, проєктувати його стратегічний розвиток на засадах сталості.	ПРН4
Здійснювати комплексний аналіз і оцінювання функціонування туристичного ринку різних ієрархічних рівнів, прогнозувати тенденції його розвитку.	ПРН5
Аналізувати та оцінювати діяльність суб'єктів туристичного ринку, планувати результати їх стратегічного розвитку.	ПРН6
Організувати співпрацю зі стейкхолдерами, формувати механізми взаємодії суб'єктів туристичного ринку з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.	ПРН7
Розробляти та реалізовувати проєкти у сфері туризму та рекреації на засадах економічної, соціальної і екологічної ефективності.	ПРН9
Приймати ефективні рішення у сфері туризму та рекреації щодо розв'язання широкого кола проблем, зокрема безпеки і якості туристичного обслуговування.	ПРН10
Знання закономірностей, принципів та механізмів функціонування туристичного ринку.	ПРН 13

Очікувані результати навчання, які повинні бути досягнуті здобувачами освіти післяпроходження виробничої (управлінської) практики:

Очікувані результати навчання з дисципліни	Шифр ПРН
Оволодіти сучасними управлінськими технологіями, механізмами і формами організації управління у сфері туризму;	ПРН 1
проводити управлінський ситуаційний аналіз, визначати проблеми менеджменту та впроваджувати розроблені рекомендації та пропозиції в практичну діяльність досліджуваного підприємства; накопичити досвід самостійної роботи згідно вибраного фаху	ПРН 3
Здійснювати комплексне обстеження об'єкта дослідження за всіма напрямками його діяльності, виявляти проблемні питання менеджменту та перспективи вирішення існуючих управлінських проблем.	ПРН 4
Переймати передовий досвід управління підприємницькою діяльністю в сфері туризму відповідно до умов функціонування конкретного підприємства в умовах конкурентних реалій	ПРН 5
Ознайомитись із сучасним станом туристичної індустрії та ринку туристичних послуг. Виробити творчий, новаторський підхід до виробничої діяльності та сформувані професійні якості особистості майбутнього фахівця з туризму.	ПРН 6
Вивчити основні етапи розробки та реалізації проєктів в сфері рекреації, туризму та гостинності. проєктній діяльності здатність визначати стратегію розвитку туризму.	ПРН 7
Розробляти проєкти і виявляти пріоритетні напрями у проєктуванні	ПРН 9
Набути навичок ділового спілкування із працівниками туристичної індустрії та клієнтами, вивчити психолого-етичні моменти у діловому спілкуванні, у тому числі й іноземною мовою	ПРН 10
Дотримуючись трудового законодавства, брати участь у доборі, оцінюванні, наймі, розвитку та звільненні кадрів підприємства, провадити облік кадрів, визначати структуру колективу та розраховувати його чисельність; оцінювати стратегічний розвиток команди;	ПРН 15

5. БАЗИ ПРАКТИКИ

Бази виробничої (управлінської) практики визначаються довгостроковими або короткостроковими договорами між університетом і підприємствами туристичної сфери всіх форм власності і є офіційною підставою для проходження практики здобувачів вищої освіти. Тривалість дії договорів погоджується договірними сторонами. Вона може визначатися на період самої практики або на термін до п'яти років з можливістю подальшої пролонгації на такий же строк.

Базами проходження виробничої (управлінської) практики можуть виступати туристичні підприємства – оператори та агенти, підприємства індустрії туризму, державні органи управління з питань туризму тощо.

Здобувачі мають можливість завчасно самостійно (з дозволу кафедри туризму) пропонувати місце проходження практики за умови підписання короткострокового договору між університетом та підприємством. При цьому, на підприємствах, обраних об'єктами практики повинні застосовуватися передові форми та методи управління і організації планово-економічної роботи, маркетингової діяльності, а також впроваджуватися прогресивні технології виробництва, організації праці та управління; працювати висококваліфіковані фахівці, які здатні створити відповідні умови студентам у здобутті професійних навичок.

Закріплення здобувачів за базами практики та призначення керівників від кафедри оформлюється наказом ректора університету.

Факультет туризму та міжнародних комунікацій наразі має підписані довгострокові договори співпраці з наступними підприємствами туристичної індустрії, що можуть стати базами практики під час проходження виробничої (управлінської) практики:

1. Санаторій «Квітка полонини» ТОВ «Сузір'я», с. Солочин;
2. Ужанський НПП, смт Великий Березний, вул. Незалежності, 7;
3. Готель-ранчо «Золота гірка» Ужгородський р-н, с. Барвінок, вул. Егана, 50;
4. ART hotel Emigrand, м. Ужгород, вул. Митна, 31;
5. ТОВ «Воєводино», с. Тур'я Пасіка;
6. ФОП Сагарда В.В. Туристична агенція «Аміго-Тревел», м. Ужгород, вул. Капушанська, 14 ;
7. Департамент екології та природних ресурсів Закарпатської ОДА, м. Ужгород, пл. Народна, 4;
8. НПП «Синевир», с. Синевирська Поляна;
9. ФОП Попович Н.В. Домашній готель «Zlata Praga», м. Мукачево, вул. Миру, 60а;
10. Департамент економічного розвитку і торгівлі Закарпатської ОДА, м. Ужгород, пл. Народна,4;
11. Готель «Атлант», м. Ужгород, пл. Корятовича, 27;
12. Ресторан-бар «Стариця», м. Ужгород, вул. Фединця, 52а;
13. ФОП Сіра Е.А. Ресторан «Грант», м. Ужгород, вул. Собранецька, 44;
14. ФОП Рішко М.Ф. АГП «Магеллан», м. Ужгород, вул. Івана Франка, 1в;
15. ПК «Червона Рута», с. Шаян;
16. ФОП Бурлака О.В. Кафе «Ням-Ням», м. Ужгород, пр. Свободи, 35;
17. ФОП Бурлака О.В. Кафе «Вертеп», м. Ужгород, вул. Корзо, 13;
18. ГО «Панонія», м. Ужгород, вул. Чернишевського, 5; 19.ГО «Сольва-Прогрес», м. Свалява, вул. Головна, 56;
20. ТОВ «Готель «Інтурист-Закарпаття», м. Ужгород, пл. Кирила і Мефодія, 5.

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ (УПРАВЛІНСЬКОЇ) ПРАКТИКИ

Орієнтовний перелік індивідуальних завдань, який визначається конкретним об'єктом дослідження – базою практики:

1. Загальна характеристика туристичного підприємства. Складання паспорту підприємства (охарактеризувати тип (категорію, розрядність) та статус підприємства (дату створення, юридичну адресу, форму власності, належність до певної організаційно-правової форми, основні цілі та обмеження діяльності, загальну стратегію), використовуючи інформацію Статуту, Установчого договору, Ліцензії на право здійснення відповідного виду підприємницької діяльності, Сертифікату відповідності, тощо) (обов'язкове завдання для усіх здобувачів).
2. Аналіз кадрової структури і трудового потенціалу підприємства індустрії туризму.
3. Стратегічне управління персоналом на підприємстві індустрії туризму.
4. За результатами оцінки й атестації робочих місць здійснити аналіз впровадження раціональних схем їх планування та організації, передовий досвід їх оснащення та обслуговування.
5. Визначити основні форми та методи прийняття управлінських рішень, що використовуються на підприємстві.
6. Управління матеріально-технічною базою на підприємстві індустрії туризму.
7. Організація і управління матеріальними ресурсами в туристичному бізнесі (на прикладі бази практики).
8. Управління знаннями на підприємстві індустрії туризму як спосіб підвищення їх конкурентоспроможності (на прикладі бази практики).
9. Методи контролю якості послуг в індустрії туризму (на прикладі бази практики).
10. Визначити, та схематично показати основні господарські зв'язки підприємства (з діловими партнерами, посередниками, постачальниками, тощо), указати джерела отримання даної інформації на підприємстві.
11. Системи забезпечення безпеки в туристсько-готельній сфері і їх ефективність (на прикладі бази практики).
12. Організаційне проектування підприємств індустрії туризму (на прикладі бази практики).
13. Управління маркетингом у сфері рекреації і туризму і його вдосконалення (на прикладі бази практики).
14. Організація рекламної діяльності на підприємстві індустрії туризму і оцінка її ефективності.
15. Програмно-цільові методи планування і управління готельно-туристичними комплексами (на прикладі бази практики).
16. Аналіз управлінської діяльності підприємства.
17. Характеристика основних функцій та методів управління підприємством (на прикладі бази практики).
18. Аналіз організаційної структури управління підприємством.
19. Характеристика кадрової політики на підприємстві туристичної індустрії (на прикладі бази практики).
20. Характеристика системи маркетингу підприємства. Оцінка ефективності маркетингової діяльності підприємства (на прикладі бази практики).
21. Використовуючи результати маркетингових досліджень, визначати сегмент ринку, потенційних споживачів, їх поведінкові особливості; визначати позицію підприємства на ринку .
22. Розробка пропозицій щодо удосконалення діяльності підприємства.
23. Шляхи підвищення ефективності управління комерційною діяльністю на підприємстві.
24. Вивчення сучасних методів та форм аналізу організації управління (на прикладі бази практики). Провести аналіз продуктів підприємства за матрицею Бостонської консалтингової групи.

25. Дослідити конкурентний статус підприємства туристичного профілю, провести оцінку його сильних та слабких сторін. Зробити висновки щодо динаміки попиту на послуги галузі за останні роки.

26. Вивчення внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства. SWOT-аналіз та PEST-аналіз діяльності підприємства.

27. Критично оцінити якість організації праці підлеглих на базі практики (або в одному з підрозділів підприємства). На основі результатів опитування операційного персоналу визначити ставлення працівників до змісту, умов праці та оснащення робочих місць, задоволеність /незадоволеність змістом та обсягами роботи.

28. Охарактеризувати систему управління якістю послуг на підприємстві, навести приклади та відповідні регламенти.

7. ОРІЄНТОВНЕ КАЛЕНДАРНЕ ПЛАНУВАННЯ НА ПЕРІОД ПРОВЕДЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ (УПРАВЛІНСЬКОЇ) ПРАКТИКИ

№ п/п	Вид та зміст роботи	Період виконання завдання
1.	Настановча нарада перед початком практики. Проведення цільового інструктажу з техніки безпеки та охорони праці на робочому місці в період проходження практики. Ознайомлення із робочою програмою практики, переліком індивідуальних завдань, вимогами щодо написання звіту з практики та порядок допуску до його захисту	1-й тиждень
2.	Організаційні питання проходження практики безпосередньо на підприємстві: оформлення на практику, інструктаж з техніки безпеки, охорони праці, правил протипожежної безпеки; складання графіка проходження практики від підприємства	1-й тиждень
3.	Загальні відомості про підприємство: найменування підприємства, режим роботи, спеціалізація, форма власності, правовий статус, реквізити. Складання паспорту підприємства	1-й тиждень
4.	Аналіз організаційної діяльності на підприємстві туристичної індустрії	2-й тиждень
5.	Характеристика управлінської діяльності	2-й тиждень
6.	Оцінка трудових ресурсів підприємства та їх функціональні обов'язки	3-й тиждень
7.	Оцінка маркетингової політики підприємства туристичної індустрії	4-й тиждень
8.	Вивчення внутрішнього та зовнішнього середовища підприємства. SWOT-аналіз та PEST-аналіз діяльності підприємства	5-й тиждень
9.	Вивчення організації управління персоналом, фінансами і процесом виробництва на підприємстві	5-й тиждень
10.	Розробка рекомендацій щодо удосконалення діяльності підприємства. Визначення шляхів підвищення ефективності управління комерційною діяльністю на підприємстві	6-й тиждень
11.	Оформленні результатів практики	6-й тиждень

12.	Представлення звіту про проходження практики. Захист звіту з практики	Згідно затвердженого розкладу
	Загальна тривалість практики	6 тижнів

8. ОРГАНІЗАЦІЯ І КЕРІВНИЦТВО ПРАКТИКОЮ

Відповідальність за організацію, проведення і контроль виробничої (управлінської) практики покладається на керівників практики від кафедри туризму, завідувача кафедрою туризму та декана факультету туризму та міжнародних комунікацій.

Керівництво практикою здійснюється, з однієї сторони, викладачами профілюючої кафедри навчального закладу, з іншого боку – одним із провідних спеціалістів підприємства, де здобувач проходить практику.

Основними документами, для організації і проходження практики є:

1. Договір довгостроковий укладений між факультетом та базою практики
2. Договір короткостроковий (укладається у випадку, якщо здобувач самостійно обирає базу для проходження практики, подається здобувачем на кафедру туризму не пізніше, ніж за три тижні до початку практики).
3. Направлення на практику (додається до угоди).
4. Щоденник практики.
5. Індивідуальне завдання на практику (розробляється керівниками практики, погоджується завідувачем кафедри туризму).
6. Звіт про проходження практики (звіт підписується керівником від бази практики, подається на кафедру туризму у визначені терміни).

Керівники практики від кафедри туризму:

- перед початком практики контролюють підготовленість баз практики та при необхідності проводять підготовчі заходи до прибуття здобувачів-практикантів;
- забезпечують проведення всіх організаційних заходів перед скеруванням здобувачів на практику: інструктаж про порядок проходження практики, інструктаж з техніки безпеки та охорони праці, надання здобувачам-практикантам необхідних документів (направлення, щоденник, індивідуальне завдання, методичні рекомендації щодо оформлення звітної документації тощо);
- повідомляють здобувачів про систему звітності за результатами практики, а саме: подання письмового звіту, вимог до оформлення виконаного індивідуального завдання, підготовки виступу тощо;
- у тісному контакті з керівником практики від бази практики забезпечують високу якість її проходження згідно із затвердженою програмою;
- контролюють виконання здобувачами-практикантами правил внутрішнього розпорядку, здійснюють облік відвідувань здобувачів баз практики (табелі відвідування);
- у складі комісії (не менше 3-х осіб) приймають залік з практики;
- не пізніше, ніж за 2 тижні до початку практики здійснюють розподіл здобувачів за базами практик та готують наказ про скерування здобувачів на проходження практики;
- подають декану факультету усю необхідну звітність щодо результатів проходження виробничої практики.

Основними обов'язками керівників практики від підприємства – об'єкту практики є:

- прийняття здобувачів на практику відповідно до календарного плану;
- організація робочого місця і створення необхідних організаційно-технічних умов для проходження практики;
- забезпечення здобувачів необхідною економічною, статистичною, бухгалтерською та іншою інформацією, документами, нормативними та іншими матеріалами з питань аналізу і планування господарської діяльності підприємства, здійснення комерційної та організаційно- технологічної діяльності тощо;

- залучення здобувачів-практикантів до активної участі в поточній роботі структурного підрозділу – місця практики (комерційного та інших відділів);
- здійснення контролю за виконанням як окремих завдань, так і програми практики в цілому;
- надання можливості проведення часу на практиці з максимальною користю, з метою придбання досвіду, а також, щоб цей час відповідав цілям програми практики, прогресу професійного становлення здобувача як суб'єкта діяльності з організаційно-управлінських можливостей компанії;
- надання інформації університету про усі порушення здобувачами правил внутрішнього трудового розпорядку;
- в кінці проведення практики перевіряють письмовий звіт здобувача, готують відгук щодо підсумків проходження практики здобувачем.

Здобувач, у свою чергу, зобов'язаний:

- ✓ у визначені терміни подати на базу практики усі необхідні документи;
- ✓ під час практики суворо дотримуватися правил техніки безпеки та внутрішнього розпорядку, що діють на базі практики;
- ✓ сумлінно виконувати програму практики та доручення керівника практики від бази практики;
- ✓ скласти графік проходження практики і погодити його з керівником практики від бази практики;
- ✓ вести щоденник практики, фіксуючи в ньому виконану роботу;
- ✓ оформити письмовий звіт про практику і своєчасно подати його на кафедру.

9. ЗАГАЛЬНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ, ДОПУСКУ ДО ЗАХИСТУ ПРАКТИКИ

Після закінчення терміну виробничої (управлінської) практики здобувачі звітують на кафедрі про виконання програми практики. Загальна форма такої звітності – подання письмового звіту з відміткою керівника від підприємства, відгуком про виконання здобувачем програми практики, характеристикою здобувача-практиканта.

Звіт з практики має містити відомості про виконання здобувачем усіх розділів програми практики та індивідуального завдання. Обов'язковим є наявність висновків та пропозицій, яких вимагає зміст завдань.

Загальні вимоги до оформлення звіту

Загальний обсяг звіту (не враховуючи додатки) складає 20-25 сторінок, набраних на комп'ютері на одній стороні стандартного аркуша формату А4 (210 x 297 мм) шрифтом Times New Roman, через 1,5 інтервали, з абзацним відступом 1,5 із полями ліворуч –3,0 см, праворуч – 1,5 см, зверху і знизу – по 2 см. Орієнтовний обсяг структурних складових звіту: вступ – 2-3 сторінки, основна частина – 20-25 сторінок, висновки –2-3 сторінки. Мова – українська.

Звіт комплектують у наступній послідовності: титульний аркуш, зміст, вступ, основна частина (розкривається виконання індивідуального завдання), висновки, додатки, список використаних джерел.

Нумерація сторінок, використання формул, діаграм, таблиць, оформлення додатків та посилання на літературні джерела здійснюється відповідно до загальних вимог, що встановлені для написання курсових та дипломних робіт. До тексту звіту за необхідності можуть додаватися відповідні графіки, таблиці, бланки документів.

Текст звіту прошивають або брошурують у папку.

Порядок допуску звіту до захисту практики

До захисту звітів допускаються здобувачі, котрі своєчасно оформили усі необхідні документи для проходження практики, повністю виконали програму та індивідуальні завдання практики, написали звіт, згідно встановлених вимог, заповнили щоденник практики.

Допуск до захисту звіту здійснюється керівниками виробничої (управлінської) практики, що підтверджується їхнім підписом на титульному аркуші звіту.

Звіти, в яких виявлені недоліки (недотримання вимог щодо оформлення, не виконання індивідуальних завдань, відсутність належно оформленого щоденника практики) до захисту не допускаються. Відповідне рішення приймається керівниками виробничої (управлінської) практики від кафедри туризму за погодженням завідувача кафедрою.

10. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ ПРОХОДЖЕННЯ ПРАКТИКИ

Диференційований залік з практики приймається у формі звітної конференції комісією викладачів кафедри туризму.

Загальне оцінювання результатів проходження виробничої (управлінської) практики, виконання індивідуальних завдань, оформлення та захист звітів здійснюється за кредитно-трансферною системою, згідно якої максимальний рейтинг кожного здобувача складається з оцінювання в балах за всіма критеріями, що виставляються під час захисту і переводиться в оцінку за схемою:

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 - 100	A	відмінно	зараховано
82 - 89	B	добре	
75 - 81	C	задовільно	
64 - 74	D		
60 - 63	E		
35 - 59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 - 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Для визначення рівня оволодіння здобувачами навчальним матеріалом та оцінювання їх академічних досягнень викладачі користуються узагальненими критеріями оцінювання:

90-100 балів A	здобувач вільно володіє навчально-практичним матеріалом, успішно розв'язує завдання у стандартно-виробничих ситуаціях, виявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань
82-89 балів B	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом у межах програми навчально-виробничої практики, проте у виконанні стандартно-виробничих завдань допускає неточності
74-81 балів C	здобувач володіє певним обсягом навчально-практичного матеріалу, здатний його реалізувати, проте допускає суттєві неточності в стандартно-виробничих ситуаціях
64-73 балів D 60-63 балів E	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом на репродуктивному рівні або володіє частиною навчально-практичного матеріалу, уміє використовувати одержання знання і уміння, проте допускає окремі помилки в стандартно-виробничих ситуаціях

35-59 балів FX	здобувач володіє навчально-практичним матеріалом поверхнево й фрагментарно
0-34 балів F	здобувач не володіє навчально-практичним матеріалом

Під час оцінювання результатів практики враховуються такі показники:

- організованість, дисциплінованість і добросовісне ставлення до роботи здобувача-практиканта, його ініціативність і творчість;
- повнота виконання програми практики та ведення щоденника;
- якість оформлення документації;
- своєчасність здачі документації;
- відповіді здобувача на поставлені запитання під час захисту звіту.

Розподіл балів за виконання програми практики та захист звітів:

№п/п	Вид роботи	Бали
1	Виконання індивідуального завдання практики	60
3	Оформлення звіту	20
4	Виступ з доповіддю на захисті практики	10
5	Презентація результатів дослідження	5
6	Відповіді на додаткові запитання	5

11. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Основна :

1. Про захист прав споживачів: Закон України № 3682-ХП від 15.12.93.
2. Про курорти : Закон України від 5.10.2000 р. № 2026. Відомості Верховної Ради України. 2000. № 50. 435 с.
3. Про підприємництво: Закон України. Діло. 1994. №22. 23.03.94.
4. Про туризм: Закон України від 18 листопада 2003 р. № 1282 Урядовий кур'єр. 2003. 25 груд. (№ 244). С. 15-19.
5. ДСТУ «Системи управління якістю. Основні положення та словник» / ISO 9000/2000, ІДТ . К.: Держстандарт України, 2001. 40 с.
6. Бабчинська О. І., Балдинюк А. Г. Удосконалення технології управління туристичним підприємством в умовах глобалізації. Ефективна економіка. № 11, 2011. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=774>.
7. Воскресенська О.Є., Садохіна О.І. Ситуаційний підхід до управління туристичними підприємствами. Економічні студії. Вип. 3 (21). 2018. С. 32-36.
8. Гаврилюк С.П. Туристичне підприємство як суб'єкт конкуренції на ринку туристичних товарів і послуг в Україні. Проблеми інформатизації рекреаційної та туристичної діяльності в Україні: Перспективи культурного та економічного розвитку. Праці Міжнародного Конгресу, Трускавець 2010. с. 145-149
9. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні. Чернівці: ЗеленаБуковина, 2003. 312 с.
10. Кузик С.П. Теоретичні проблеми туризму: суспільно-географічний підхід: монографія. Львів : Видавн. центр ЛНУ імені Івана Франка, 2010. 254 с.
11. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекта). К. : Альтерпрес, 2002
12. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Ганич Н.М. Міжнародний туризм і сфера послуг : підручник. К. : Знання, 2008. 661 с.

13. Мальська М.П., Бордун О.Ю. Організація та планування діяльності туристичних підприємств: теорія та практика : навч. Посібник. К. : Центр учбової літератури, 2012. 248 с.
14. Мальська М. П., Худо В. В. Туристичний бізнес: теорія та практика. Підручник. 2- вид. перероб. та доп. К.: Центр учбової літератури, 2012. 368 с.
15. Маркетинг туризму : навч. посібник. К. : Вид-во Європ. ун-ту. 2012. 427 с.
16. Маркетинг турпродукту : підручник / Карягін Ю.О. [та ін.]. К. : Кондор, 2009. 394 с.
17. Мацола В.І. Рекреаційно-оздоровчо-туристичний комплекс (питання теорії, методології, практики). Львів, 1998. 278 с.
18. Менеджмент і маркетинг туризму : навч. посібник / [Афонченкова Т. М. та ін.]. К. : Видавництво Ліра-К, 2012. 364 с.
19. Момот О.І. Менеджмент якості та елементи системи якості: навч. Посіб. К.: Центр учбової літератури, 2007. 368 с.
20. Немцов В.Д., Довганов Л.Є., Сініок Г.Ф. Менеджмент організацій: навч. посібник, К.: ТОВ УВПК «Ене Об», 2000. 392 с.
21. Нечаюк Л. І., Телеш Н. О. Готельно-ресторанний бізнес : менеджмент: навч. посібник. К. : Центр навчальної літератури, 2006. 348 с.
22. Правове регулювання туристичної діяльності: збірник нормативно-правових актів / під ред.В.К. Федорченка. К. : Юрінком, Інтер, 2002. 640 с.
23. Сучасні концепції менеджменту: Навч. посібник для студентів вищих навч. закладів / за ред. Л.І. ФедуловоїК.: Центр учбової літератури, 2007. 553 с.
24. Хрущ Н. Концепція розвитку стратегії компанії в сучасному динамічному середовищі. Економіст. 2010. №9. С. 62-65.
25. Янковець Т. М. Обґрунтування взаємозв'язку стратегічного управління підприємством й інноваційного його розвитку. Проблеми науки. 2011. №6. С.26-32.

Допоміжна :

1. Інформаційні інтернет-ресурси галузей туризму та готельно-ресторанного господарства : інформаційно-довідкове видання / М.П. Пітин, Л.В. Антал. Львів : Інститут економіки і туризму, 2009. 52 с.
2. Давидова О.Ю., Писаревський І.М., Ладиженська Р.С. Управління якістю продукції та послуг у готельно-ресторанному господарстві: посібник. Х.: ХНАМГ, 2012. 414 с.
3. Дружок В., Федак О. Система управління якістю – інвестиції в майбутнє. Стандартизація, сертифікація, якість. Київ, 2009. № 1. С. 51-54.
4. Мазаракі А.А. Економічні дослідження (методологія, інструментарій, організація, апробація): навч. посіб. Київ. нац. торг.- екон. ун-т, 2010. 280 с.
5. Майдебура Е. В. Маркетинг послуг. Київ: ВІРА-Р, 2001.
6. Феदिшин В.В. Управління розвитком підприємств туристичної сфери: теоретичний аспект. Економіка та управління підприємствами. 2018. Вип. 6 (134). С. 129-131.
7. Algera, J. A., & Greuter, M. A. M. (1989). Job analysis methods for personnel selection. In J.M. Smith & I.T. Robertson (Eds), *Advances in selection and assessment* Chichester, UK: Wiley. pp. 7- 30.
8. Selection in Europe: Context, developments and research agenda (2012). Robert A. ROE PhD Universiteit Maastricht, Maastricht, The Netherlands, Peter T. VAN DEN BERG PhD, Tilburg University, Tilburg, The Netherlands. 66 p.

1. Офіційний сайт департаменту туризму Міністерства культури і туризму України URL: <http://www.tourism.gov.ua>.
2. Офіційний сайт Держкомстату України URL: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
3. Офіційний сайт Закарпатської обласної ради URL: <https://carpathia.gov.ua/>
4. Сайт Закарпатського центру туризму, краєзнавства, екскурсій і спорту учнівської молоді URL: <http://centour.karpat.org>
5. Офіційна сторінка Державної служби туризму і курортів України URL: www.tourism.gov.ua